WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)
z dnia 23 listopada 2006 r.*

W sprawie C-315/05

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Giudice di pace di Monselice (Włochy) postanowieniem z dnia 12 lipca 2005 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 12 sierpnia 2005 r., w postępowaniu:

Lidl Italia Srl

przeciwko

Comune di Arcole (VR)

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans (sprawozdawca), prezes izby, R. Schintgen, P. Kūris, J. Makarczyk i G. Arestis, sędziowie,

* Język postępowania: włoski.

rzecznik generalny: C. Stix-Hackl,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 czerwca 2006 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Lidl Italia Srl przez F. Capellego i M. Valcadę, avvocati,

— w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. Aiella, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu francuskiego przez R. Loosli-Surrans i G. de Bergues'a, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster i M. de Mol, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A. Aresu i J.P. Keppenne'a, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 12 września 2006 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (Dz.U. L 109, str. 29).

2 Wniosek ten został złożony w postępowaniu w sprawie skargi wniesionej przez Lidl Italia Srl (zwanej dalej „Lidl Italia") na decyzję dyrektora naczelnego Comune di Arcole (gminy Arcole), na mocy której nałożona została na tę spółkę grzywna administracyjna z tytułu wprowadzenia do obrotu napoju alkoholowego o nazwie „amaro alle erbe" z naruszeniem przepisów krajowych ustanawiających obowiązek umieszczenia na etykietach niektórych napojów alkoholowych informacji o zawartości objętościowej alkoholu.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Motyw szósty dyrektywy 2000/13 stanowi:

„Zasadniczym względem branym pod uwagę przy przyjmowaniu wszelkich przepisów dotyczących etykietowania środków spożywczych powinna być potrzeba informowania i ochrony konsumenta".

4 Zgodnie z motywem ósmym tej dyrektywy:

„Szczegółowe etykietowanie, w szczególności określające dokładnie charakter i właściwości produktu, które umożliwiają konsumentowi dokonanie wyboru z pełną wiedzą o stanie faktycznym, jest najbardziej właściwe, ponieważ stwarza ono najmniej przeszkód w wolnym handlu".

5 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„Niniejsza dyrektywa dotyczy etykietowania środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie konsumentowi końcowemu, oraz niektórych aspektów odnoszących się do ich prezentacji i reklamy".

6 Artykuł 1 ust. 3 tej dyrektywy zawiera następującą definicję:

„[...]

b) »paczkowane środki spożywcze« oznaczają każdą pojedynczą sztukę przeznaczoną do prezentacji jako taką konsumentowi końcowemu oraz zakładom żywienia zbiorowego, składającą się ze środka spożywczego i opakowania, w które został zapakowany przed oferowaniem na sprzedaż, także jeżeli takie opakowanie obejmuje środek spożywczy całkowicie lub jedynie częściowo, a w każdym przypadku w taki sposób, że zawartość nie może być zmieniona bez otworzenia lub zmiany opakowania".

7 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„Etykietowanie i zastosowane metody etykietowania nie mogą:

a) wprowadzać nabywcy w błąd, w szczególności:

i) co do właściwości środka spożywczego, a w szczególności co do jego charakteru, tożsamości, właściwości, składu, ilości, trwałości, źródła lub pochodzenia, metod wytwarzania lub produkcji;

[...]".

8 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy ustanawia wyczerpujący wykaz informacji, które obowiązkowo muszą znaleźć się na etykietach środków spożywczych.

9 Artykuł 3 ust. 1 pkt 7 nakazuje zamieszczenie informacji o „nazw[ie] lub firm[ie] i adres[ie] wytwórcy lub pakującego albo sprzedawcy posiadającego siedzibę we Wspólnocie".

10 Punkt 10 tego artykułu nakazuje „w odniesieniu do napojów o zawartości alkoholu większej niż 1,2% objętościowo [zamieszczenie informacji dotycząc[ej] rzeczywist[ej] zawartoś[ci] objętościow[ej] alkoholu".

11 Artykuł 12 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„Zasady dotyczące oznaczenia zawartości alkoholu wyrażonej objętościowo w przypadku produktów objętych pozycjami taryfowymi 22.04 oraz 22.05 są ustanowione w szczególnych przepisach wspólnotowych mających zastosowanie do takich produktów.

W przypadku innych napojów zawierających więcej niż 1,2% alkoholu objętościowo zasady te są ustanawiane zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 20 ust. 2".

12 Zasady, o których mowa we wspomnianym art. 12 akapit drugi, uregulowane zostały w dyrektywie Komisji 87/250/EWG z dnia 15 kwietnia 1987 r. w sprawie oznaczania zawartości alkoholu na etykietach napojów alkoholowych przeznaczonych do sprzedaży konsumentowi końcowemu (Dz.U. L 113, str. 57).

13 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 87/250 stanowi:

„Zakres dopuszczalnych odchyleń dodatnich lub ujemnych dozwolonych w odniesieniu do oznaczania zawartości alkoholu według objętości jest następujący, w wartościach bezwzględnych:

a) napoje nieokreślone poniżej:

0,3% obj.;

[...]".

14 Artykuł 16 ust. 1 i 2 dyrektywy 2000/13 stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że na ich terytoriach zakazana jest sprzedaż środków spożywczych, których dane szczegółowe przewidziane w art. 3 i art. 4 ust. 2 nie są przedstawione w języku łatwo zrozumiałym dla konsumenta, chyba że konsument jest w rzeczywistości poinformowany za pomocą innych środków ustalonych zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 20 ust. 2, w odniesieniu do jednego lub więcej danych szczegółowych etykiety.

2. Na własnym terytorium państwo członkowskie, w którym produkt jest wprowadzany do obrotu, może, zgodnie z regułami traktatu, zastrzec, że te dane szczegółowe etykiety są podawane w jednym lub więcej językach, jakie to państwo ustala spośród urzędowych języków Wspólnoty".

15 W rozumieniu motywu dwunastego rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31, str. 1):

„W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności konieczne jest uwzględnienie wszystkich aspektów łańcucha produkcji żywności, począwszy od produkcji podstawowej i produkcji pasz, aż do sprzedaży lub dostawy żywności do konsumenta, ponieważ każdy element może mieć potencjalny wpływ na bezpieczeństwo żywności".

16 Motyw trzydziesty tego rozporządzenia stanowi:

„Przedsiębiorcy, prowadzący działalność związaną z żywnością mogą w najlepszy sposób określić bezpieczny system dostarczania żywności i zapewnić bezpieczeństwo żywności, którą dostarczają. Powinni oni być w pierwszym rzędzie odpowiedzialni wobec prawa za zapewnienie bezpieczeństwa żywności. Chociaż zasada ta istnieje w niektórych państwach członkowskich i obszarach prawa żywnościowego, w innych obszarach jest to niejasne lub zakładana jest inna odpowiedzialność przez właściwe władze państw członkowskich poprzez przeprowadzane przez nie działania kontrolne. Rozbieżności takie narażają handel na tworzenie barier i zakłócają konkurencję między przedsiębiorstwami żywnościowymi w różnych państwach członkowskich".

17 W art. 3 pkt 3 rozporządzenia nr 178/2002 znajduje się następująca definicja:

„»podmiot działający na rynku spożywczym« oznacza osoby fizyczne lub prawne odpowiedzialne za spełnienie wymogów prawa żywnościowego w przedsiębiorstwie spożywczym pozostającym pod ich kontrolą".

18 Artykuł 17 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Obowiązki" stanowi:

„1. Podmioty działające na rynku spożywczym i pasz zapewniają, na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą, zgodność tej żywności lub pasz z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów.

2. Państwa członkowskie wprowadzają w życie prawo żywnościowe oraz monitorują i kontrolują przestrzeganie przez podmioty działające na rynku spożywczym odpowiednich wymogów prawa żywnościowego na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji.

W tym celu państwa członkowskie zachowują system oficjalnych kontroli i innych działań stosownych do okoliczności, z uwzględnieniem informowania opinii publicznej o bezpieczeństwie i ryzyku związanym z żywnością i paszami, nadzorem nad bezpieczeństwem żywności i pasz oraz innych działaniach monitorujących, obejmujących wszystkie etapy produkcji, przetwarzania i dystrybucji.

Państwa członkowskie ustanawiają również zasady dotyczące środków i kar mających zastosowanie w przypadku naruszenia prawa żywnościowego i paszowego. Ustanowione środki i kary powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające".

19 Artykuł 1 dyrektywy Rady 85/374/EWG z dnia 25 lipca 1985 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących odpowiedzialności za produkty wadliwe (Dz.U. L 210, str. 29) stanowi:

„Producent jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez wadę w jego produkcie".

20 W rozumieniu art. 3 tej dyrektywy:

„1. »Producent« oznacza producenta produktu gotowego, producenta każdego surowca lub producenta części składowej i każdą osobę, która przedstawia się jako producent, umieszczając swą nazwę, znak handlowy lub inną wyróżniającą cechę na produkcie.

2. Bez uszczerbku dla odpowiedzialności producenta każda osoba, która przywozi produkt do Wspólnoty w celu sprzedaży, najmu, leasingu albo jakiejkolwiek formy dystrybucji w toku swej działalności gospodarczej, uważana jest w rozumieniu niniejszej dyrektywy za producenta i odpowiada jak producent.

3. W przypadku gdy producenta produktu nie można zidentyfikować, każdy dostawca produktu będzie traktowany jak jego producent, chyba że poinformuje osobę poszkodowaną w rozsądnym terminie o tożsamości producenta lub osoby, która dostarczyła mu produkt. To samo stosuje się w przypadku produktu przywożonego, jeżeli brak na nim wskazania tożsamości importera, określonego w ust. 2, nawet jeżeli nazwa producenta jest wskazana".

Uregulowania krajowe

21 Dekret ustawodawczy nr 109 z dnia 27 stycznia 1992 r. dokonujący transpozycji dyrektyw 89/395/EWG i 89/396/EWG dotyczących etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (dodatek zwyczajny do GURI nr 39 z dnia 17 lutego 1992 r.) został zmieniony dekretem ustawodawczym nr 181 z dnia 23 czerwca 2003 r. dokonującym transpozycji dyrektywy 2000/13/WE w sprawie zbliżenia

ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych (GURI nr 167 z dnia 21 lipca 2003 r., zwanym dalej „dekretem ustawodawczym nr 109/92").

22 Artykuł 12 ust. 3 dekretu ustawodawczego nr 109/92 stanowi:

„Zakres dopuszczalnych odchyleń dodatnich lub ujemnych dozwolonych w odniesieniu do oznaczania zawartości alkoholu według objętości jest następujący, w wartościach bezwzględnych:

[...]

d) 0,3% obj. dla napojów innych niż wymienione w pkt a), b) i c)".

23 Artykuł 18 ust. 3 wspomnianego dekretu ustawodawczego przewiduje:

„Naruszenie przepisów [art. 12] podlega grzywnie administracyjnej w wysokości od 600 do 3500 euro".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

24 Jürgen Weber GmbH produkuje w Niemczech napój alkoholowy o nazwie „amaro alle erbe", na którego etykiecie umieszczona jest informacja o zawartości objętościowej alkoholu wynoszącej 35%.

25 W dniu 13 marca 2003 r. właściwe regionalne władze sanitarne pobrały pięć próbek tego napoju w punkcie sprzedaży należącym do sieci Lidl Italia, położonym w Monselice.

26 Analizy laboratoryjne tych próbek wykonane w dniu 17 marca 2003 r. wykazały rzeczywistą zawartość objętościową alkoholu wynoszącą 33,91%, niższą od zawartości wskazanej na etykiecie omawianego produktu.

27 Lidl Italia wniosła następnie o przeprowadzenie kontrekspertyzy. W tym celu pobrane zostały inne próbki omawianego produktu, których analizy laboratoryjne, wykonane w dniu 20 listopada 2003 r., wykazały rzeczywistą zawartość objętościową alkoholu, która jakkolwiek wyższa, bo wynosząca 34,54%, była nadal niższa od zawartości wskazanej na etykiecie tego produktu.

28 W protokole z dnia 3 lipca 2003 r. właściwe regionalne władze sanitarne zarzuciły Lidl Italia naruszenie art. 12 ust. 3 lit. d) dekretu ustawodawczego nr 109/92 poprzez fakt, że — przy uwzględnieniu odchylenia w wysokości 0,3% — rzeczywista zawartość objętościowa alkoholu w omawianym napoju była niższa od zawartości wskazanej na jego etykiecie.

29 W wyniku postępowania administracyjnego, na mocy decyzji jej dyrektora naczelnego z dnia 23 grudnia 2004 r., Comune di Arcole stwierdziła istnienie naruszenia oraz nakazała Lidl Italia, na podstawie art. 18 ust. 3 dekretu ustawodawczego nr 109/92, zapłacenie grzywny administracyjnej w wysokości 3115 EUR.

30 Lidl Italia wniosła skargę na tę decyzję administracyjną do Giudice di pace di Monselice (sędziego pokoju w Monselice).

31 Sąd krajowy zauważa, że Lidl Italia podniosła w toczącym się przed nim postępowaniu, iż przepisy wspólnotowe w zakresie etykietowania produktów i środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie, nie są adresowane do podmiotów gospodarczych, które jedynie wprowadzają do obrotu środek spożywczy, ale dotyczą wyłącznie producentów takiego środka.

32 Dystrybutor nie może bowiem wiedzieć, czy informacje znajdujące się na etykiecie umieszczonej przez producenta na produkcie są prawidłowe lub błędne ani też nie może w żadnym razie ingerować w produkcję produktu czy redagowanie etykiety, z którą produkt ten jest sprzedawany konsumentowi końcowemu.

33 Sąd krajowy dodaje, że Lidl Italia stwierdziła ponadto, iż w prawie wspólnotowym zasada odpowiedzialności producenta za produkt wynika również z dyrektywy 85/374.

34 W tej sytuacji Giudice di pace di Monselice, uznając, że dla rozstrzygnięcia przedłożonego mu sporu konieczna jest wykładnia uregulowania wspólnotowego, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wykładni dyrektywy 2000/13/WE [...] w odniesieniu do środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie, określonych w art. 1 [wskazanej] dyrektywy [...], należy dokonywać w ten sposób, że przewidziane w niej obowiązki, w szczególności te, o których mowa w art. 2, 3 i 12, ciążą wyłącznie na producentach wskazanych środków spożywczych?

2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze — czy wykładni przepisów art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13/WE należy dokonywać w ten sposób, że wykluczają one możliwość przypisania odpowiedzialności mającemu siedzibę na terenie państwa członkowskiego zwykłemu dystrybutorowi środków spożywczych, które mają być dostarczone jako takie (określonych w art. 1 dyrektywy 2000/13/WE), produkowanych przez podmiot gospodarczy mający siedzibę w innym państwie członkowskim, za stwierdzone przez organ publiczny naruszenie przepisów, polegające na występowaniu nieścisłości w wartości (w niniejszej sprawie — zawartości procentowej alkoholu) wskazanej przez producenta na etykiecie środka spożywczego, a w konsekwencji ukaranie go, mimo iż ogranicza się on jedynie do wprowadzenia do obrotu środka spożywczego w postaci, w jakiej został mu on dostarczony przez producenta?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

35 W przedłożonych dwóch pytaniach, które należy rozważyć łącznie, sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom państwa członkowskiego, takim jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które umożliwiają przypisanie odpowiedzialności podmiotowi gospodarczemu mającemu siedzibę w tym państwie członkowskim, będącemu dystrybutorem napoju alkoholowego, który ma być dostarczony jako taki w rozumieniu art. 1 rzeczonej dyrektywy, produkowanego przez podmiot gospodarczy mający siedzibę w innym państwie członkowskim, za stwierdzone przez organ publiczny naruszenie rzeczonych przepisów, będące wynikiem występowania nieścisłości co do zawartości objętościowej alkoholu wskazanej przez producenta na etykiecie wspomnianego produktu, i w rezultacie ukaranie go grzywną, w sytuacji gdy ogranicza się on, jako zwykły dystrybutor, do wprowadzenia do obrotu tego produktu w postaci, w jakiej został mu on dostarczony przez producenta.

36 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 2000/13 ustanawia w szczególności zakaz wprowadzania nabywcy w błąd co do właściwości środków spożywczych za pomocą etykietowania i zastosowanych metod etykietowania.

37 Ten ogólny zakaz został uszczegółowiony w art. 3 ust. 1 rzeczonej dyrektywy, który zawiera wyczerpujący wykaz informacji, jakie obowiązkowo muszą znaleźć się na etykiecie środków spożywczych, dostarczanych jako takie konsumentowi końcowemu.

38 W odniesieniu do napojów o zawartości alkoholu przekraczającej 1,2% objętościowo, takich jak napój będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, zwany „amaro alle erbe", art. 3 ust. 1 pkt 10 nakazuje umieszczenie na ich etykiecie informacji o rzeczywistej zawartości objętościowej alkoholu.

39 Zasady dotyczące oznaczania zawartości alkoholu, o których mowa w art. 12 akapit drugi dyrektywy 2000/13, są uregulowane w dyrektywie 87/250, której art. 3 ust. 1 przewiduje dopuszczalny zakres odchyleń dodatnich lub ujemnych w wysokości 0,3%.

40 O ile z łącznej analizy art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13 wynika, że etykietowanie niektórych napojów alkoholowych, takich jak napój będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, z zastrzeżeniem pewnego dopuszczalnego zakresu odchylenia, musi zawierać oznaczenie ich rzeczywistej zawartości objętościowej alkoholu, to niemniej jednak dyrektywa ta, w przeciwieństwie do innych aktów wspólnotowych ustanawiających obowiązki w zakresie etykietowania (zob. w szczególności dyrektywę będącą przedmiotem postępowania zakończonego wyrokiem z dnia 8 września 2005 r. w sprawie C-40/04 Yonemoto, Zb.Orz. str. I-7755), nie wskazuje podmiotu gospodarczego, który taki obowiązek w zakresie etykietowania ma wykonać, ani też nie formułuje zasad służących ustaleniu podmiotu gospodarczego, któremu można przypisać odpowiedzialność w przypadku naruszenia tego obowiązku.

41 W rezultacie ani z treści art. 2, 3 i 12, ani z treści żadnego innego przepisu dyrektywy 2000/13 nie wynika, że na mocy tej dyrektywy omawiany obowiązek w zakresie etykietowania jest — jak utrzymuje Lidl Italia — nałożony wyłącznie na producenta takich napojów alkoholowych czy też że dyrektywa ta wyklucza możliwość uznania odpowiedzialności dystrybutora w przypadku naruszenia tego samego obowiązku.

42 Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dla celów wykładni przepisów prawa wspólnotowego należy brać pod uwagę nie tylko ich brzmienie, lecz także systematykę, kontekst oraz cele uregulowania, którego stanowią one część (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 17 września 1997 r. w sprawie C-83/96 Dega, Rec. str. I-5001, pkt 15 oraz z dnia 13 listopada 2003 r. w sprawie C-294/01 Granarolo, Rec. str. I-13429, pkt 34).

43 Tymczasem analiza systematyki art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13, kontekstu, w jakim zostały umieszczone, oraz celów, których realizacji służy dyrektywa, dostarcza wystarczającej liczby spójnych wskazówek pozwalających uznać, że nie sprzeciwia się ona przepisom krajowym, takim jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które przewidują, że dystrybutorowi można przypisać odpowiedzialność za naruszenie obowiązku w zakresie etykietowania, jaki wspomniane przepisy nakładają.

44 Po pierwsze, jeśli chodzi o systematykę rzeczonych przepisów dyrektywy 2000/13 i kontekst, w jakim zostały umieszczone, należy zauważyć, że inne przepisy tej dyrektywy odnoszą się, w zakresie wykonywania niektórych obowiązków w przedmiocie etykietowania, do dystrybutorów.

45 Tak jest w szczególności w przypadku art. 3 ust. 1 pkt 7 rzeczonej dyrektywy, który wśród obowiązkowych informacji mających znaleźć się na etykiecie wymienia „nazw[ę] lub firm[ę] i adres [...] wytwórcy lub pakującego albo sprzedawcy posiadającego siedzibę we Wspólnocie".

46 Jeśli chodzi o przepis identyczny ze wspomnianym art. 3 ust. 1 pkt 7, który zawarty jest w art. 3 ust. 1 pkt 6 uchylonej i zastąpionej dyrektywą 2000/13 dyrektywy Rady 79/112/EWG z dnia 18 grudnia 1978 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do etykietowania, prezentacji i reklamowania środków spożywczych przeznaczonych na sprzedaż konsumentowi końcowemu (Dz.U. 1979, L 33, str. 1), Trybunał orzekł już, że głównym celem tego przepisu jest umożliwienie konsumentowi końcowemu dokonania łatwej identyfikacji podmiotów odpowiedzialnych za produkt, wśród których oprócz wytwórcy i pakującego znajduje się również sprzedający, tak aby konsument końcowy mógł, w razie potrzeby, przekazać im swoje pozytywne lub negatywne uwagi dotyczące zakupionego produktu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Dega, pkt 17 i 18).

47 Po drugie, w odniesieniu do celu dyrektywy 2000/13, zarówno z jej motywu szóstego, jak i art. 2 wynika, że została ona opracowana w trosce o zapewnienie informacji i ochrony konsumentowi końcowemu środków spożywczych, w szczególności jeśli chodzi o charakter, tożsamość, właściwości, skład, ilość, trwałość, źródła lub pochodzenie oraz metody wytwarzania lub uzyskiwania tych produktów (zob. w odniesieniu do dyrektywy 79/112 ww. wyrok w sprawie Dega, pkt 16).

48 Trybunał orzekł, że jeżeli dana dziedzina nie jest uregulowana w dyrektywie z powodu niepełnej harmonizacji, którą zapewnia, państwa członkowskie zachowują co do zasady kompetencję uchwalania przepisów w tej dziedzinie, pod warunkiem jednak że przepisy te nie będą w poważny sposób utrudniać osiągnięcia rezultatów przewidzianych w dyrektywie (ww. wyrok w sprawie Granarolo, pkt 45).

49 Tymczasem przepisy krajowe takie jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które w przypadku naruszenia obowiązku z zakresu etykietowania ustanowionego w dyrektywie 2000/13 przewidują odpowiedzialność nie tylko producenta, ale również dystrybutora, nie utrudniają w żaden sposób osiągnięcia rezultatów przewidzianych w tej dyrektywie.

50 Wręcz przeciwnie — takie przepisy, zawierające szeroką definicję określającą krąg podmiotów gospodarczych, którym można przypisać odpowiedzialność za naruszenie ustanowionych w dyrektywie 2000/13 obowiązków w przedmiocie etykietowania, mogą w wyraźny sposób przyczynić się do osiągnięcia wyznaczonego przez tę dyrektywę celu, jakim jest potrzeba informowania i ochrony końcowego konsumenta środków spożywczych.

51 Wniosku tego nie może podważyć argument podniesiony przez Lidl Italia zarówno przed sądem krajowym, jak i Trybunałem, zgodnie z którym prawo wspólnotowe ustanawia zasadę wyłącznej odpowiedzialności producenta w odniesieniu do prawdziwości informacji znajdujących się na etykietach produktów, które mają być dostarczone jako takie konsumentowi końcowemu, która wynika również z dyrektywy 85/374.

52 W związku z tym należy przede wszystkim stwierdzić, że prawo wspólnotowe nie ustanawia takiej ogólnej zasady.

53 Wręcz przeciwnie, nawet jeżeli rozporządzenie nr 178/2002 nie znajduje zastosowania ratione temporis do okoliczności faktycznych leżących u podstaw postępowania przed sądem krajowym, z art. 17 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowanego „Obowiązki" wynika, że podmioty działające na rynku

spożywczym zapewniają na każdym etapie produkcji, przetwarzania i dystrybucji w przedsiębiorstwach będących pod ich kontrolą zgodność tych środków spożywczych z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności oraz kontrolują przestrzeganie tych wymogów.

54 Co się tyczy następnie dyrektywy 85/374, należy stwierdzić, że dyrektywa ta jest bez znaczenia w sytuacji takiej jak ta będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.

55 Odpowiedzialność dystrybutora za naruszenie przepisów w przedmiocie etykietowania środków spożywczych, narażająca takiego dystrybutora w szczególności na zapłatę grzywny administracyjnej, jest obca szczególnemu zakresowi zastosowania reżimu odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, ustanowionemu w dyrektywie 85/374.

56 W związku z tym ewentualne zasady w przedmiocie odpowiedzialności, jakie zawiera dyrektywa 85/374, nie znajdują zastosowania w kontekście obowiązków w zakresie etykietowania, jakie ustanawia dyrektywa 2000/13.

57 W każdym razie dyrektywa 85/374 wyraźnie przewiduje w art. 3 ust. 3 odpowiedzialność — wprawdzie ograniczoną — dostawcy, jedynie w przypadku gdy producenta nie można zidentyfikować (wyrok z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-402/03 Skov i Bilka, Zb.Orz. str. I-199, pkt 34).

58 Należy wreszcie przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału dotyczącym art. 10 WE państwa członkowskie, zachowując prawo wyboru sankcji, są zobowiązane zapewnić, by naruszenia uregulowań wspólnotowych były sankcjonowane na takich samych zasadach materialnych i proceduralnych jak naruszenia prawa krajowego o podobnym charakterze i szkodliwości, pozwalających, by sankcja

była skuteczna, proporcjonalna i odstraszająca (zob. w szczególności wyrok z dnia 3 maja 2005 r. w sprawach połączonych C-387/02, C-391/02 i C-403/02 Berlusconi i in., Zb.Orz. str. I-3565, pkt 65 i powołane tam orzecznictwo).

59 W granicach ustanowionych zatem w prawie wspólnotowym zasadniczo do prawa krajowego należy określenie warunków odpowiedzialności dystrybutora za naruszenie nałożonego w art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13 obowiązku w przedmiocie etykietowania, jak też w szczególności uregulowanie kwestii przypisania odpowiedniej odpowiedzialności poszczególnym podmiotom gospodarczym, biorącym udział we wprowadzaniu do obrotu danych środków spożywczych.

60 Z powyższych względów na przedłożone pytania należy odpowiedzieć, że art. 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one przepisom krajowym państwa członkowskiego, takim jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które przewidują możliwość przypisania odpowiedzialności podmiotowi gospodarczemu mającemu siedzibę w tym państwie członkowskim, dystrybuującemu napój alkoholowy, który ma być dostarczony jako taki, w rozumieniu art. 1 wspomnianej dyrektywy i który produkowany jest przez podmiot gospodarczy mający siedzibę w innym państwie członkowskim, za stwierdzone przez organ publiczny naruszenie rzeczonych przepisów, wynikające z nieścisłości co do zawartości objętościowej alkoholu wskazanej przez producenta na etykiecie tego produktu, które w rezultacie umożliwiają nałożenie na niego grzywny administracyjnej, w sytuacji gdy ogranicza się on, jako zwykły dystrybutor, do wprowadzenia do obrotu tego produktu w postaci, w jakiej został mu on dostarczony przez producenta.

W przedmiocie kosztów

61 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem,

do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 2, 3 i 12 dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwiają się one przepisom krajowym państwa członkowskiego, takim jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które przewidują możliwość przypisania odpowiedzialności podmiotowi gospodarczemu mającemu siedzibę w tym państwie członkowskim, dystrybuującemu napój alkoholowy, który ma być dostarczony jako taki, w rozumieniu art. 1 wspomnianej dyrektywy i który produkowany jest przez podmiot gospodarczy mający siedzibę w innym państwie członkowskim, za stwierdzone przez organ publiczny naruszenie rzeczonych przepisów, wynikające z nieścisłości co do zawartości objętościowej alkoholu wskazanej przez producenta na etykiecie tego produktu, które w rezultacie umożliwiają nałożenie na niego grzywny administracyjnej, w sytuacji gdy ogranicza się on, jako zwykły dystrybutor, do wprowadzenia do obrotu tego produktu w postaci, w jakiej został mu on dostarczony przez producenta.

Podpisy